

SÅNGPARTIERNA

i

KUNG CARLS JAGT.

Romantisk Opera i tre akter

af

FREDRIK PACIUS.

Text af Z. TOPELIUS.

Uppförd å Kongl. Theatern i Stockholm den 1 December 1856

STOCKHOLM.

HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET

1856.

Personerne:

Utföres af:

Kung Carl XI, 16 år gammal (*talparti*). Fru Hedin.
 Enkedrott. Hedv. Eleonora, hans mor (*alt*). M:lle Fundin.
 Krister Horn, Konungens Guvernör (*bas*). Hr Willman.
 Johan Gyllenstjerna, (*tenor*) }, Lundbergh.
 Märten Reutererantz, Stallmästare, (*bas*) }, Walin.

Båda Konungens förtroegne.

Banér,	} Hofmän af Konungens svit	}, Hoffmann.
Wachtmeister,		}, Uddman.
Oxenstjerna,		}, Sandström.
Lewenhaupt,		}, Holmgren.
Jonathan Pehrson, skjälsskytt fr. Föglö (<i>tenor</i>)		Dahlgren.
Leonora, Fiskarflicka (<i>sopran</i>).		M:lle Michal.
En Fiskare.		Hr Svensson.
Första Hofdamen (<i>sopran</i>).		M:lle André.
Andra Hofdamen (<i>alt</i>).		Fru Strandberg,
Första Bondflickan.		M:lle Wigström.
Andra Bondflickan (<i>alt</i>).		„ Säfström.
En Fiskargumma.		„ Malmström.
En Krämare.		Hr Westerberg.
En Krögare.		„ Adler.
En Kantelesångerska.		M:lle Röske.
Första Marktschreiarern.		„ Norrby.
Andra Marktschreiarern.		„ Jolin.

Hofvets Herrar och Damer. Landtfolk.

Händelsen föregår på Åland i nejden af Kastelholms
 slott i början af September år 1674.

FÖRSTA AKTEN.

Fri plats i skogen. I fonden uppslagna tält, bland hvilka de kungliga utmärkes genom en blågul fana. är och der mellan träden grupper af hofvet i jägardrägt; somliga kasta boll, andra hvila i gräset.

N:o 1. Jägarkör.

Halloh, i den villande gröna mark,
 Halloh, i den doftande sköna park
 Som en monark
 Går jägaren stark
 Sin raska gång
 Med klang och sång
 Och fruktar för ingen fara.
 Halloh, öfver gungande tufvans bädd,
 Halloh, öfver ljungen i mossa klädd
 Vid källans brädd
 Flyr elgen rädd
 Och snabb och vig
 Att dölja sig
 För ilande ryttarskara.
 I spetsen för oss rider Sverges kung;
 Kung Carl är tapper, kung Carl är ung.
 Så sjung!
 Så sjung under himlens fria blå
 Till kungens ära ett glädt halloh,
 Halloh!

N:o 2. Dryckesvisa.

Drick! njut! älska och dröm!
 Lyckan hon flyr med stunden.
 Drick! njut! bågaren töm!
 Tänk på din mö så öm!
 Lifvet är kort och döden är lång;
 Jaga vi fritt med klang och sång;
 Drick! njut! älska och dröm!
 Lyckan hon flyr med stunden.

Drick! sjung! Drufvan i dag
 Blöde för kung och flicka.
 Drick! sjung i jublande lag!
 Härnäst blöder du och jag.
 Jaga vi fritt, så jaga vi bäst,
 Här är den kung, som dricker mest.
 Drick! sjung! Drufvan i dag
 Blöde för kung och flicka.

Drick! njut! Lif eller död
 Töm i en enda droppe!
 Drick! sjung! Lust eller nöd
 Göm uti drufvans glöd!
 Jaga vi fritt, så jaga vi gladt,
 Dricka hvar dag och dricka hvar natt.
 Drick! njut! Lif eller död
 Töm i en enda droppe!

N:o 3. Duett.

Första Hofdamen.

Att gå på jagt
 Och stå på vakt
 I skogens fria friska trakt,
 Det kallar jag
 En herrlig dag,
 Det är det yppersta behag.
 Jag fångar gladt
 Med tusen spratt
 Den granna fjäril med min hatt,
 Jag springer lätt
 Bland blommors ätt,
 Der eko talar
 I berg och dalar,
 Der liten siska
 I grenen hviska
 Och ekorn hoppa
 I löf och toppar . . . .

Andra Hofdamen.

Att jaga så
 Hvar dag — hå hå,
 Det kostar mycket, mycket på.
 En stackars mö
 Vill hellre dö,
 Än drifva kring båd' land och sjö.
 I skogens våld
 Bo bara troll.
 Som trampa på ens klädningsfäll.
 Der lurar arg

En lurfvig varg,
 Der brummar björnen,
 Der flaxar örnen,
 I alla stubbar
 Bo tomtegubbar,
 Och gastar snyfta
 I hvarje klyfta . . .

Första Hofdamen.

En tapper flicka
 Får icke klicka
 Att troll och gastar i ögat blicka.

Andra Hofdamen.

En flitig flicka
 Skall sy och sticka
 Och ej sin fot uti skogen vricka.

Första Hofdamen.

Ack hur herrligt ändå
 Att i skogen gå!

Andra Hofdamen.

Hur förfärligt ändå,
 Att sig möda så!

Första Hofdamen.

Intet tvång,
 Bara sång!
 Inga moraler,
 Inga kabaler!

Andra Hofdamen.

Löf och blad —
 Ingen parad!

Saitmortaler,
 Men inga baler!

Andra Hofdamen.

Man ofta sagt
 Till oss: gen akt,
 O flickor, gån ej ut på jagt!
 I skogens snår
 I edra spår
 Den vilde jägarn osedd går.

Första hofdamen.

Men ej med lod
 Och krut och blod
 Vi flickor te vårt hjeltemod;
 Det är vår lott
 Att sigta smått
 På fjärlar och på hjertan blott.

Båda.

Och frisk och sval
 Är skogens sal,
 Och herrlig är den gröna dal,
 Och lätt och gladt
 Med glädtigt spratt
 Vi jaga, jaga dag och natt.

N:o 4. Qvintett.

Wachtmeister.

Jag marsk! Det vor' ej galet.
 Mig passar just det valet.
 Jag då ej kom i qvalet,
 Armén att föra an.

Mot Danskar och mot Ryssar
 Jag öfver vågen kryssar,
 Och mitt bland svärdens kyssar
 Jag slåss till sista man.

Gyllenstjerna m. fl.

Du marsk! Förbannat galet.
 Dig passar ej det valet.
 Du säkert kom i qvalet,
 Armén att föra an.
 Mot Danskar och mot Ryssar
 Du bland buteljer kryssar,
 Och för etthundra kyssar
 Du säljer sista man.

N:o 5. Aria.

Drottningen.

Vet ni, Gref Horn, hur modershjertat klappar,
 När vid en afgrund hennes älskling står!
 När allt sitt mod vid denna syn hon tappar,
 Vet ni, Gref Horn, hur kvinnans hjerta slår!
 Palatset, kojan, tiggarn, herrskarinnan
 Af samma Gud har samma hjerta fått;
 Ej drottningen finns mer — qvar står blott kvinnan,
 Och mins sin höghet ej — sin kärlek blott.

Hvar är min son, min älskade, min enda!
 Har långt från mig en fara honom mött?
 I denna nejd, den ensliga, ej kända
 Har någon ofärd all min fröjd förödt?
 O tag mitt rike, tag min gyllne krona,
 Tag all min höghet, trampa den med hån,

Låt fattig mig i kojan dö — men skona
 Min älskling blott! Skänk mig igen min son!

Ack se min fruktan! Se mitt qual
 Se modershjertat har ej val!
 Skänk mig min son! Min son är ung!
 Min fröjd är arm, min sorg är tung!
 Skänk mig min kung! Mitt rikets kung! Mitt hjertas
 kung!

N:o 6. Quintett och Kör.

Reuterkrantz.

Hvad oerhördt, hvad dristigt brott!

Drottningen.

Olycklige, hvad säger ni! Min son?

Horn.

Hvad . . . kungen? Store Gud!

Kören.

Jag bäfvar. Ofärd bringar han.

Reuterkrantz.

Gud vare tack, ej skadad kungen är.

Drottningen.

Jag andas åter.

Kören.

Ej skadad är han, Gudilof!

Drottningen.

Till döds ni skrämde mig.

Horn.

Så säg, ni olycksbud, hvad har då händt?

Reuterkrantz.

Hans majestät och jag, vi hela dagen jagat ha en elg, den skönaste i Ålands hela skog. I sträckgalopp kom kungen sist till randen af ett brådjup . . .

Kören.

Ve, hvad säger han?

Reuterkrantz.

Der kunde elgen icke mera fly. Vi stadnade; hans majestät geväret tog och lade an. I samma ögonblick small mellan björkarna ett skott . . .

Drottningen.

Mot kungen! Ha, förräderi!

Kören.

Kan sådant missdåd tros?

Reuterkrantz.

Om emot kungen, jag ej vet. Alltnog att träffad låg den sköna elgen i sitt blod. Men den förvägne skytten undkom oss.

Quintett och Kör.

Hvad lyckligt öde!
Fritt elgen blöde!
Blott ej man döde
På Ålands ljung
Vårt hopp, vår kung

Reuterkrantz.

Nej ve den bof i förväg gått
Att fälla elg for kungens skott!

Hans bälte jag vid stranden fann;
Sitt brott med lifvet bötar han.

Quintett och Kör.

Så grymma lagar
Från fordna dagar
Man blott beklagar.
Hvad faslig lott
För ringa brott!

Reuterkrantz.

Man sände strax till fogden båd,
Att spana ut det lömska dåd.
Den store Gustafs lag skall stå,
Att Elgars skytt man hänga må.

Quintett och Kör.

Nåd för den arme!
Man sig ej harme,
Men mildt förbarme,
Att lagens lopp
Ej fylles opp!

Reuterkrantz.

Man högt sig harme,
Ej sig förbarme!
Den syndarn arme
Må hängas opp
I första topp.

Quintett och Kör.

Hvad lyckligt öde etc.

N:o 7. Målskjutningskör.*Kören.*

Kom låt oss fresta
Kulan den bästa,
Kom låt oss fästa,
Fjerran ett mål.

Den som ej sigta
Kan och ej rikta,
Han skall få plikta
Med kungens skål.

Krister Horn.

Än man fördröje
Ursinnigt nöje!
Hvem kan med löje
Här ge akt?

Kören.

Nej man ej fördröje
Ett sådant herrligt nöje!
Jag knappast mer för löje
Kan derpå gifva akt.

Reutercrantz.

Hans majestät har skottet först.

Drottningen.

Dig akta,
Min Carl, och med geväret umgås sakta!

Horn.

Månn bössan rätt och lagom laddad är?

Rungen.

Att sist, ej först att skjuta, jag begär.

Kören.

Gif akt! Gif akt! (skott)
Bom! bom! bom! Om man jagar
Så säkert alla dagar,

Jag elgarna beklagar
Vid sådan kunglig jagt.

Horn.

När så man jagar
Här alla dagar,
Ej mig behagar
Kungens jagt.

Jägare.

Lustigt man jagar,
Nätter och dagar,
Kring fält och hagar
Går kungens jagt.

Kören.

Skämtet förhöje
Ett sådant herrligt nöje,
Man knappast mer för löje
Kan derpå gifva akt.

Kören.

Nu kungen, han
Skall lägga an.
All ängslan flyr,
Ej krut han skyr,
Men raskt ge fyr: (skott)
Träff!

Kören.

Lefve kung Carl,
Kung Carl, kung Carl!
Han träffat har

Sitt mål så snar.

Och lefve kung Carl!

Och lefve, och lefve, och lefve kung Carl!

(Konungen och Drottningen gå in i tältet.)

(Ridån faller.)

ANDRA AKTEN.

Afton. Öppen plats vid stranden. I fonden hafvet i sakta gungning och belyst af aftonrodnaden. På afstånd till venster Kastelholms ruiner och slottsvaktarens boning. Till höger nära stranden klippor; närmare förgrunden en fiskerstuga; utanför den hänga nät.

N:o 8. Ballad.

Leonora.

Och hafvets unga tärna, hon gick en qväll så varm
Till Ålands strand att bada sin svanehvita barm

Med blommor i hågen.

Och skogen var så herrlig och stranden var så grön,

Och alla vackra stjernor de skeno klart i sjön,

Och sången den för öfver vågen.

Och hafvets unga tärna, hon tänkte i sitt sinn:

Ack hade jag en vän, som jag kunde kalla min,

Med blommor i hågen:

Och alla klara stjernor och alla perlors glans

Och mitt palats af silfver och guld det blefve hans.

Och sången den för öfver vågen.

Och bäst som sången klang öfver sjö och vik och land,

Kom skogens unge konung alltnar till Ålands strand

Med blommor i hågen.

"Du skönaste bland tärnor, säg vill du bli min brud?"

Jag ger dig bergens skatter och ängens blomsterskrud."

Och sången den för öfver vågen.

Och hafvets unga tärna, hon log så ömt och godt:

Hvad skall jag, herre konung, med dina berg och slott

Med blommor i hågen?

Ditt slott är gröna skogen, och mitt är böljan blå,

Och fast vi evigt älska, vi evigt skilda gå.

Och sången den för öfver vågen.

N:o 9. Duett.

Leonora.

Kom du min gosse, kom, o kom,

Från denna strand att vända om!

Här lurar döden på din stig;

Fly, om du älskar mig!

Jonathan.

Sörj ej, min vackra flicka du,

Fri står jag här hos dig ännu.

Stark är min arm och fast mitt mod,

Och säkert är mitt lod.

Leonora.

De komma, komma många,

Dig gripa och dig fånga . . .

Jonathan.

Huida, lugna dig!

De sammansvurne.

Ja, det svärja vi!

(Häremellan följa talpartier.)

Gyllenstjerna.

Jag manar er,

J gamle drinkare, som dessa hvalf

I fordomtid med drufvans must ha'n fuktat;

Dig Kröpelin, du bålde riddersman,

Och dina män jag dricker till. Välan:

Lefve skuggorna!

Leonora (bakom muren, upprepar:)

Lefve skuggorna!

Gyllenstjerna.

Hvem svarade?

Banér.

Det kom en röst ur jorden.

Gyllenstjerna.

Nå vid mitt svärd, ett sådant svar på tal

Jag väntat knappt af gamla Kastelholm,

Säg mig, du eko, som i murn dig gömmer,

Är du en vålnad af en munvig fröken,

Som af sig sjelf blott äger kvar sitt prat?

I borgen går en skön prinsessa än,

Att söka sin i striden fallne vän,

Och muntert vore det att här bland trollen

Af hennes klädning se den hvita fällen.

Banér.

Der var hon . . . der!

Oxenstjerna.

Jag nyss såg henne här.

Wachtmeister.

Ve oss, vårt onda samvete det är.

Quartett.

Ve, jag förskräckes,
Grafven uppväckes,
Skynt af en skepnad
Slår mig med häpnad.

Leonora.

Se, de förskräckas.
Grafvarna väckas,
Skynt af en skepnad
Slår dem med häpnad.

Gyllenstjerna.

Bröder, hur lustigt här

Fylles hvad jag begär!

Kärlek och drufvors glöd

Väcka en död.

Quartetten.

Gudaförsmädare!

Leonora.

Falske förrädare!

Gyllenstjerna.

Är jag en hädare!

Fritt, får gå!

Quartetten.

Kom låt oss ila!

Leonora.

Ja, jag vill ila.

Gyllenstjerna.

Ej må vi hvila,

Fegt här stå.

Quartetten och Gyllenstjerna.

Så skyndom oss, så skyndom till vårt värf;

Leonora.

Vårt värf!

Quartetten och Gyllenstjerna.

Det fröjd må bringa, bringa oss förderf.

Leonora.

Förderf!

Quartetten och Gyllenstjerna.

Må prakt emot oss smila eller nöd;

Leonora.

Ja nöd!

Quartetten och Gyllenstjerna.

Tiil makt vi ila, ila, eller död.

Leonora.

Ja död!

N:o 11. Aria.

Leonora (ensam) Övüdret aftager. Månan lyser öfver ruinerna).

O du den silfverklara månans strimma,
Som ensam lugu i lifvets stormar ler,
Som från din höjd i tysta nattens timma
Odödligt säll på jordens sorger ser,
Gjut klarhet i den mörka orons dimma,
Gjut tröst i Leonoras hjerta ner!

Stod vid dessa murar

I fordomtid

En öfvergifven flicka

I nattens strid.

Har, som jag, hon älskat

Och darrat så,

Låt hennes ande vakna

Ur grafven då,

Att stå vid min sida

Att bäfva och strida

Att kämpa och lida . . .

I skuggor från fordom

Med svärd i hand!

Stån opp och rädden

Ert fosterland!

Stån opp! Dra'n ut

De rostade svärd

Ur multnade slidor,

Att krossa förrädarne,

Hädarne, smädarne . . .

Med skräck dem följa,

Med blygd dem hölja

Med blod dem skölja . . .

O höga makt, som bjuder stormen tiga
Och tämjer hafvets skumbetäckta våg
Och bjuder morgonrodnans stråle stiga
Ur nattens flor, som nyss kring jorden låg,
O, skydda du min kung för svekets liga!
Gjut kraft och mod i svaga flickans håg!

(ilar bort.)

N:o 12. Storm-aria med Kör.

Jonathan.

Den kallar jag en usel man,
 Som ej sitt segel sköta kan,
 Som rädd och blek på stranden står,
 När stormen öfver hafvet går.
 Må flickan sitta ung och säll
 Och plocka ros i sommarqväll,
 Till hafvet längtar Sjömans häg,
 Hans hem det är den fria våg.

Kör af Fiskare.

Den kallar jag en usel man etc.

Jonathan.

Raskt i din båt, skjut ut, låt gå!
 Dick bidevind, skot an, pass på!
 Vindarna susa,
 Brusa, brusa,
 Seglena lefva,
 Refva, refva!
 Refva åt fanders inte! Stopp! Skot an!
 Tar hon in vatten? Hurra, ös hvar man!
 Babord med rodret! Loff! låt gå!
 Dick bidevind, skot an, pass på!
 Den kallar jag en usel man,
 Som ej sitt segel sköta kan.

Kören.

Babord med rodret etc.

Jonathan.

Hell dig, du fria bottenhaf,
 Du Östersjö, mitt hem, min graf!
 Hell dig, du vida Finska vik,
 På segel och på segrar rik,
 Emellan er, lik fager mö,
 Är Ålands glada, gröna ö,
 Och usel kallas här den man,
 Som ej sitt segel sköta kan.

Kören.

Och usel kallas här den man etc.

N:o 11. Finale.

Reuter crantz.

Hvad! Jonathan?

Jonathan.

Ja så jag heter. Jonathan från Föglö,

Reuter crantz.

Det är då du?

Kör af Fiskare.

Hvad säger han?

Jonathan.

Vasserra,
 Hvem skulle jag väl vara, om ej jag?

Reuter crantz.

I kungens namn jag arresterar dig.

Kören.

I kungens namn!